Приложение №1

П Р О Е К Т

ОБЩИНА МИНЕРАЛНИ БАНИ
ОБЛАСТ ХАСКОВО

ПРОГРАМА
ЗА РАЗВИТИЕ НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ
В ОБЩИНА МИНЕРАЛНИ БАНИ
2023 Г.

I.ВЪВЕДЕНИЕ

На територията на Община Минерални бани са регистрирани 7 Народни читалища, чрез които се реализира културния и духовен живот. Съгласно чл. 26а, от ал.1 до ал. 4 от Закона за народните читалища председателите изготвят и внасят предложения за дейността си пред Кмета на Община Минерални бани. Общинската администрация внася предложението, като ежегодна Програма за развитие на читалищната дейност пред Общински съвет - Минерални бани.

Основа в работата на читалищата в Община Минерални бани е утвърждаване и нарастване ролята и значението им в развитието на местните общности, увеличаване на обществената значимост на читалищата като фактор за местно културно, образователно и информационно развитие. Читалищата имат предимството на институция, която е неизменна в облика на страната - и когато се представя българската национална традиция и идентичност, и когато се чертае стратегията за бъдещо развитие. Тази позиция се корени не само във вековното развитие на тази изконна българска институция, но преди всичко в жизнената устойчивост на идеите, които тя носи.

II. ЦЕЛИ

1. Основна цел на Програмата

Настоящата програма има за цел подпомагане организирането и реализацията на комплекса от дейности, както и оказване на съдействие за повишаване активността на читалищните ръководства, с цел създаване на благоприятна творческа среда за учене през целия живот за всички възрастови групи, ползващи услугите на народните читалища, както и активизиране обмена на информация между Община Минерални бани и останалите културни институти.

2. Основни цели на читалищата са:

- Развитие и утвърждаване на духовните и културни ценности на гражданското общество;
- Институционално укрепване на читалищата като местни общностни центрове с културно-просветни, информационни, социални и граждански функции;
- Подпомагане на традиционните читалищни дейности и търсене на нови съвременни форми за тяхното развитие и предаване;
- Участие при поддържането на традиционните форми на културата и фолклора и при осигуряване на трансмисията им към следващите поколения;
- Активизиране ролята на читалищата в процеси, подпомагащи местното развитие и изграждане на демократичното местно самоуправление;
- Повишаване ролята на читалищата при социалната и културна интеграция на различни общности, в т.ч. групи в риск, в неравностойно положение, етнически общности и др.;
- Превръщане на читалищата в общодостъпни центрове за библиотечно и информационно осигуряване на населението, чрез ускореното навлизане в дейността им на съвременните комуникационни и информационни технологии;
- Разширяване възможностите на читалищата за предоставяне на услуги, свързани с осигуряване на продължаващо образование, личностна реализация и ново ниво на компетентност на гражданите. Народните читалища трябва да бъдат модерни институции на бъдещето със съвременните културни и социални дейности, като същевременно те трябва да останат неделимо свързани с основните читалищни принципи за съхраняване и развитие на националните традиции и обичаи.

III. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ, ДЕЙНОСТИ И ПРИОРИТЕТИ РАЗВИТИЕТО НА ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА БРЕЗНИК ЩЕ ПРОДЪЛЖИ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СЛЕДНИТЕ ОСНОВНИ ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ:

1. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ:

- да опазва културно-историческото наследство и националните традиции;
- да спомага изграждането на ценностна система у децата и младежите;
- да поддържа и обогатява материалната си база;
- да разработва и реализира инициативи /проекти за местно развитие и финансиране на читалищната дейност;
- да работи за осигуряване на по-добра, по-съвременна и по-висококачествена образователна, културна, социална и информационна среда на населението;

- да разшири съдържателния и социалния обхват на читалищната дейност за привличане на по-широк кръг население;

- да развива ползотворното сътрудничество между читалищата на територията на общината, на региона и страната;

- да поддържа активно партньорство с общинската администрация, както и с културните институции и бизнеса за взаимна полза.

2. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ:

2.1. Библиотечна дейност:

- обновяване на библиотечния фонд в зависимост от читателските интереси;
- подобряване дейността на библиотеките, съобразена с интересите и нуждите на населението, чрез различни форми на културно – масовата работа;
- осъществяване на изложби, свързани с бележити дати на личности и събития от местен, регионален и национален характер;
- провеждане на срещи и литературни четения на новоиздадена литература и - млади автори.

2.2. Културно – масова дейност:

- осъществяване на културният календар за читалищните прояви;
- повишаване на художественото и жанрово разнообразие на културните мероприятия;
- участие в културните мероприятия на общината;
- честване на официалните и традиционни празници, сборове и годишнини;
- провеждане на мероприятия, свързани със съхраняването, развитието и популяризирането на местни традиции и обичаи.

2.3. Любителско художествено творчество:

- повишаване на художествено – творческите постижения на любителските състави и индивидуални изпълнители, чрез привличане на специалисти – ръководители;
- активно участие на любителските състави и индивидуални изпълнители в културно – масови събития на селото и общината.
- създаване на нови съвременни форми на любителското творчество, отговарящи на интересите на младото поколение и осигуряване на условия за тяхното развитие

2.4. Подобряване финансовото състояние на читалището чрез:

- осъществяване на контакти с личности и фирми за набиране на допълнителни средства за по-активно участие на любителските състави и индивидуални изпълнители в местни и национални програми, конкурси и фестивали;
- увеличаване броя на членовете на читалището; - членски внос;
- проекти и програми;
- дарения и спонсорства;
- наем за ползване на читалищно имущество и помещения в сградата.

2.5. Обучение и квалификация:

- участия на щатните работници в семинари, обучения и др., свързани с повишаване квалификацията им по основните читалищни дейности и работа по проекти.

3. ПРИОРИТЕТИ

И през 2023 год. община Минерални бани ще подкрепя дейността на работещите народни читалища, като важни центрове за съхраняване и развитие на любителското творчество и инициатива и културно просветителски звена. Днешните реалности изискват от читалищата да бъдат високо отговорни самоуправляващи се културни сдружения на гражданите, особено в населените места, където се явяват като единствен културен институт. Приоритети през 2022 година ще бъдат:

- Продължаване подкрепата от страна на Общински съвет – Минерални бани и общинската администрация за приобщаване на гражданите към глобалното информационно общество, а именно чрез съдействие за устойчивост на проектите по Програма Глоб@лни библиотеки – България, в която включените народни читалища на територията на Община Минерални бани са три – НЧ „Заря 1957" с. Минерални бани; НЧ „Будилник 1903" с.Сусам; НЧ „Кирил и Методий 1952" с.Караманци;НЧ „Христо Ботев 1985" с.Боян Ботево;
- Създаване на условия за равнопоставеност и преодоляване на информационната и социална изолираност на децата и младите хора, чрез по-широкия им достъп до модерните информационни и комуникационни технологии, предоставени от тези три читалища;
- Включване дейността на народните читалища в сайта на община Минерални бани, линк „История и култура и култура". Участие на творчески колективи на народните читалища в

културния календар на община Минерални бани - XX -тия Международен детски етнофестивал „Децата на Балканите – с духовност към Европа“, „Празника на минералната вода, здравето и красотата“, ежегодния фестивал „С хоро на гроздобер“ и в Коледните и Великденски мероприятия и др. както и в Коледните и Великденски мероприятия;

- Усъвършенстване на механизма за финансиране на народните читалища и осъществяване на обществен контрол на разходваните бюджетни средства, съгл. чл. 26а, ал. 4 и ал. 5;
- Стимулиране интереса и любовта на младите хора към богатото фолклорно наследство на нашия край, осигуряване на приемственост;
- Привличане и участие на младите хора в краеведската дейност.

IV. НАРОДНИ ЧИТАЛИЩА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА МИНЕРАЛНИ БАНИ

1.ХАРАКТЕРИСТИКА

Община Минерални бани има добри културни традиции. Налице са исторически, археологически и културни паметници, провеждат се редица културни прояви с международно, национално и местно значение.

Община Минерални бани има богато културно многообразие и население, успяло да съхрани своя бит и фолклор, да запази за поколенията множество традиции, обичаи, песни и легенди, които се представят и интерпретират от читалищните танцови, певчески и театрални състави по време на регионални и национални фолклорни събори и конкурси.

На територията на Община Минерални бани работят и функционират следните читалища:

- **НЧ „Заря 1957” с. Минерални бани ;**
- **НЧ „Будилник 1903” с.Сусам;**
- **НЧ ”Христо Ботев 1928” с.Спахиево;**
- **НЧ ”Сеяч - 1924” с. Сираково;**
- **НЧ „Борба 1927” с.Сърница;**
- **НЧ „Кирил и Методий 1952” с.Караманци;**
- **НЧ „Христо Ботев 1985” с.Боян Ботево;**

Всички читалища са съдебно регистрирани, вписани са в Регистъра на Народните читалища в Министерство на културата и са пререгистрирани според новите изисквания на Закона за народните читалища.

2.АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ЧИТАЛИЩАТА В ОБЩИНА МИНЕРАЛНИ БАНИ

2.1.ВЪНШНА СРЕДА:

Възможности:

- Културно-етническо разнообразие
- Добро сътрудничество с общинска администрация и НПО;
- Участие в проекти пред Министерство на културата и други донори;
- Оказване на методическа помощ от община Минерални бани и РЕКИЦ -Хасково.

Заплахи:

- Недостатъчно добре работеща икономика;
- Бизнесът все още остава неангажиран към читалищната дейност;
- Недостатъчна активност на някои читалищни настоятелства.
- Застаряващо население.
- Продължаващата неяснота с епидемичната обстановка, свързана с разпространението на болестта „COVID“-19

2.2.ВЪТРЕШНА СРЕДА

Силни страни:

- Спазване на механизма при разпределяне на държавната субсидия;
- Съществуване на щатен персонал, обезпечаващ читалищната дейност;
- Кадрови ресурс с дългогодишен стаж в сферата на читалищната дейност;
- Интерес към търсене и развиване на нови форми на читалищна дейност;

- Наличие на компютри и офис техника в читалището;
- Добре разпределена читалищна мрежа;
- Наличие на библиотеки във всички читалища.
- Културно-етническо разнообразие

Слаби страни:

- Недостатъчна активност при търсене и разработване на проекти:
- Липса на финансов ресурс за развиване на нови форми на дейност;
- Липса на собствен сграден фонд за читалищна дейност.
- Недостатъчен финансов ресурс за поддръжка и ремонт на сградния фонд;
- Квалификация на персонала е необходимо условие и решаващ фактор за работата на читалищата в общината.

За осъществяване на своята дейност на читалища в селата Минерални бани, Боян Ботево, Караманци, Спахиево, Сираково и Сърница с Решение № 837/26.01.2015 г на Общински съвет за срок от 10 години с безвъзмездно право на ползване са предоставени недвижими имоти –общинска собственост. Читалището в с.Сусам се намира в културен дом, който е държавна собственост и единствена предназначена за този вид дейност. Общината Минерални бани продължава да иска от областния управител собствеността на читалището да бъде прехвърлена на общината, за да може да кандидатства за ремонтни дейности по национални и европейски програми. Сградният фонд на читалищата се нуждае от ремонти, които трудно могат да се финансират. Прекаленото отлагане на ремонтите и обновяване на сценична техника може да превърне голяма част от тази инфраструктура в неизползваема.

С цел разрешаване на съществуващите проблеми с материалната база и заради ограничения общински бюджет за този вид дейност, Община Минерални бани ще търси финансиране по национални и международни програми.

Липсва техническата обезпеченост, което също създава проблем за развитието на дейностите на читалищата. Повечето читалища не разполагат с осветителна и озвучителна апаратура и при необходимост заплащат наем за такава или разчитат на общината за помощ при организиране на празници и честванията.

Компютрите, принтерите и мултимедийните проектори са друга необходима техника, необходима за нормалното функциониране на читалищата.

Общата численост на субсидираните бройки за 2023 г. е **9 /девет/.**

Средната възрастта на читалищните служители е 50 години.

Трима от тях са със степен на образование –магистър, четирима –бакалавър и двама –средно специално.

Работещите в читалищата носят много отговорности. Дейностите, които извършват, изискват знания от различни области. От тяхната компетентност, знания и умения да работят с хора се определя обликът на читалищната институция и развитието на дейностите.

3. РАЗВИТИЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ:

Развитието на читалищните дейности се определя от потребностите на местната общност.

Общият брой на читалищните членове е 399.

Към всички читалища на територията на Община Минерални бани функционират библиотеки, разположени в читалищните сгради. Книжните фондове на читалищните библиотеки включват следния брой библиотечни единици:

с.Минерални бани - 10 199 тома,
с. Сусам – 5 586 тома,
с. Спахиево - 1 250 тома,
с. Сърница - 2 850 тома,
с. Караманци - 3 992 тома,
с. Боян Ботево – 3 850 тома,

с.Сираково – 1 930 тома
или **общо 29 657 тома.**

Библиотеките към читалищата в с. Минерални бани, с. Сусам, с.Караманци и с.Боян Ботево кандидатстваха по Програмата Глоб@лни библиотеки – България и получиха компютри, мултифункционални и мултимедийни устройства. Наличието на компютри и ползването на интернет в библиотеките е привлекателно място за младите хора.

Съгласно приложените от народните читалища план-програми за 2023 година, всяко читалище на територията на общината има свой празничен календар, включващ събития, посветени на важни чествания, бележити дати и традиционни местни празници и участия във фестивали, конкурси и фолклорни събори. **/Приложение №1, №2, №3, №4, №5, №6 и №7/.**

Дейностите, които развиват читалищните художествени колективи, школи, кръжоци и клубове обхващат общо 147 самодейци от 5 до 85 годишна възраст.

№	НАСЕЛЕНО МЯСТО	ЧИТАЛИЩЕ	ГРУПИ И ФОРМАЦИИ	БРОЙ УЧАСТНИЦИ
1.	с..Минерални бани	НЧ „Заря 1957”	1.ДВГ „ИЗВОРЧЕ“ 2.ЖГАФ 3.ДЕТСКА ТАНЦОВА ГРУПА „ХОРЦЕ“ – I и II група	18 10 35
2.	с.Сусам	НЧ „Будилник 1903”	1.ЖГАФ 2.МГАФ 3.СМЕСЕНА ФОЛКЛОРНА ГРУПА	22 14 36
3.	с.Спахиево	НЧ „Христо Ботев 1928”	1.ПЕВЧЕСКА ГРУПА „АИДА“ 2.Школа по изобразително изкуство	7 5
6.	с.Караманци	НЧ „Кирил и Методий 1952”	1.Детска група за автентичен фолклор”Дъга” – малка група 2. Детска група за автентичен фолклор”Дъга” – средна група 3. Детска група за автентичен фолклор”Дъга” – голяма група	14 10 12
4.	с.Сираково	НЧ ”Сеяч - 1924”	-	
5.	с.Сърница	НЧ „Борба 1927”	-	
7.	с.Боян Ботево	НЧ „Христо Ботев 1985”	-	

Художествените колективи активно се включват в местните културни прояви, а певческите и танцови групи от читалищата в с.Минерални бани, с.Сусам , с.Спахиево и с.Караманци участват в събори, прегледи, и фестивали на регионално, национално и международно ниво.

В разнообразната дейност на читалищата се вписват: концертни спектакли, театрални постановки, конкурси, тематични срещи, творчески портрети, литературни
четения, творчески ателиета, празници, обичаи, поддържане на музейни сбирки, публикации и други.

4.ФИНАНСИРАНЕ

Дейността на читалищата е обезпечена със средства от държавния и общинския бюджет. Средствата за читалищата се регулират и разпределят от комисия, определена със заповед на Кмета на общината и по Механизъм, определен от Министерство на Културата, чиито средства се предоставят на читалищата за самостоятелно управление, съгласно чл.23, ал.1 от ЗНЧ.

Финансирането на дейностите на народните читалища на територията на Община Минерални бани се извършва съгласно регламентирана държавна субсидия, която за 2023 год. е **9 субсидирани бройки**. Стандартът за една субсидирана бройка е в размер на **13 842 лв.** която се използва предимно за ФРЗ, разходи за дейността. Общата субсидия е в размер на **124 578 лева**. Разпределението на средствата се извършва от Комисия, съгласно чл23, ал1 от ЗНЧ с участието на представител на общината и представители на всяко читалище, като субсидията се предоставя на читалищата за самостоятелно управление.

Съгласно чл.9, ал.8 от ЗНЧ, народните читалища могат да кандидатстват за държавна и/или общинска субсидия след изтичането на едногодишен срок от вписването в публичния регистър към Министерство на културата.

Финансирането със средства от бюджета на Община Минерални бани за дейности на народните читалища се извършва съгласно утвърдените със заповед на Кмета - Вътрешни правила за разпределение и отчитане на субсидиите на народните читалища на територията на община Минерални бани, област Хасково.

През 2023 г. Община Минерални бани при наличие на финансови средства предвижда, при недостиг на средствата от държавната субсидия, дофинансиране с общински средства на читалищата от Община Минерални бани за дейности и участие в общински, регионални, национални и международни фестивали, конкурси, събори на база направените от читалищата предложения съгл. **/Приложение №1, №2, №3, №4, №5, №6 и №7/ и обобщени както следва:**

№	ЧИТАЛИЩЕ	ЗА МЕРОПРИЯТИЯ И УЧАСТИЯ 2023 г. /лв./
1.	НЧ„Заря-1957”с. Минерални бани	6 000.00
2.	НЧ„Будилник-1903” с.Сусам	6 250.00
3.	НЧ ”Христо Ботев 1928” с.Спахиево	3 900.00
4.	НЧ ”Сеяч - 1924”с. Сираково	330.00
5.	НЧ„Борба-1927” с.Сърница	1 050.00
6.	НЧ„Кирил и Методий 1952” с.Караманци	6 190.00
7.	НЧ „Христо Ботев 1985” с.Боян Ботево	130.00
	ОБЩО:	**22 720.00**

5.КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Контролът за изпълнение на Програмата е дело на Общинския съвет. Докладите от председателите на читалищата за осъществените читалищни дейности през 2023 г. се обсъждат на заседание на Общински съвет след 31.03.2023 г. с участието на представителите на народните читалища-вносители на докладите.

6. СРОКОВЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ

8.1. Срокът за изпълнение на Програмата е в рамките на бюджетната 2023 г.

8.2. Председателите на читалищата представят в срок до 15.03.2023 г. пред Кмета на общината доклади за осъществените дейности в изпълнение на Програмата и за изразходваните от бюджета средства за 2022 г.

III. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изпълнението на програмата ще даде възможност **читалищата в Община Минерални бани да се утвърдят като културно-просветни средища с активни културни, информационни, социални и граждански функции.**

Реализирането на основните дейности, заложени в програмата ще спомогнат за:

- опазването и съхраняването на културно- историческото наследство във времето на глобализация и утвърждаване на празници, даващи възможност за удовлетворяване нуждите на бъдещите поколения да се запознаят с миналото на родния край;
- подпомагането и развитието на любителското художествено творчество ще стимулира младите хора и талантливите дарования;
- уреждането и поддържането библиотечните колекции ще подпомогне образователния процес в получаване на нови знания;
- реализирането на инициативи ще допринесе за обогатяване на културния живот;
- усвояването на знания за новите информационни технологии ще отвори вратата към необятното глобално пространство.
- Утвърждаването на община Минерални бани като туристически център, предлагащ на своите гости и туристи богатото местно фолклорно, културно и историческо богатство.

Изпълнението на тази програма ще има съществен принос за постигане на интегриран подход за развитие на образованието и културата и превръщането на народните читалища не само в духовни, но и като съвременни информационни центрове, като привлекателно място за хората. Така, програмата ще разкрие традициите на миналото, предизвикателствата на настоящето и надежда за по-добро бъдеще.

На база направените предложения за мероприятията, културните събития и предвидените прояви на читалищата от община Минерални бани е изготвен и **КУЛТУРЕН КАЛЕНДАР** на Община Минерални бани за 2023 г./ **Приложение № 8/,** който е неразделна част от Годишната програма за развитие на читалищната дейност на община Минерални бани за 2023 г.

Забележка :

Програмата е отворена за допълнения. Тя е визирала най-общите положения, залегнали в плановете на отделните читалища.

При констатиране на несъответствия, следва да се предприемат коригиращи действия, като посочените несъответствия да бъдат свързани с конкретната Програма.